

ménnyel akkor, midőn keresi az engedelmességre való nevelés helyes motívumait. Az engedelmisség nemcsak, hogy nem teszi önállótlaná a gyermeket, hanem megvédi a veszedelmektől s a józan belátáson alapuló engedelmisségen keresztül az önmagunknak való engedelmisséghez s így az önállósághoz vezet. — A büntetés ne csak büntetés legyen a gyermek számára, hanem segély is az általa fel nem ismert veszedelmekkel szemben. Ha büntetünk, az mindig kiérdemelt büntetés legyen. Soha ne büntessünk szeszélyből, türelmetlenségből, vagy bosszúságból. Ez is, mint minden nevelői eljárás a kivétel előtt meggondolást kíván, vagyis kell, hogy a nevelő úgy saját maga, mint a gyermek előtt a büntetést mindig meg tudja okolni. — Az önállóságra való nevelést már a legelső években meg kell kezdeni. Fontos a játékszerek megválogatása, a gyermek önálló, még oly ügyetlen produkcióinak elismerése stb. Érdekes szempont, mely szerint a gyermek karácsonyi öröme fokozódik, ha saját maga által készített játékot helyezünk a karácsonyfa alá. Emellett a meglepetés és titokzatosság szempontja háttérbe szorul. — A legszebb fejezetek egyike, melyben az igazságszeretetről beszél, ami a szerző mély erkölcsi belátását és érzületét bizonyítja. Az igazságszeretet velünk született valami, amit neveléssel előállítani nem lehet, legfeljebb jutalmakkal ideig-óráig kikényszeríthetjük, az eredmény azonban mindig látszólagos lesz. Ha az igazságszeretet megvan, akkor fokozhatjuk, de helytelen eljárással (pl. ha ügyetlenséget büntetünk) könnyen hazuggá válhatik a gyermek. Csak őszinteséggel közeledünk a gyermekhez — mondja a szerző. Elutasít minden hazugságot, így a gólyamesét is. — Végül megemlékezik a gyermek sajátos gondolatvilágáról, mely tipikusan gyermeki s így a felnőttétől lényege szerint különbözik. Éppen ezért a nevelői eljárásnál túlzott óvatosságra van szükség, mert minden szándékos és szándéktalan szó láthatatlan magvakat hint a gyermek lelkébe, melyek a gyermek sajátos gondolatvilágától vezetve érnek és fejlődnek. Ezen a téren már inkább a helyes érzelemtől vezetett intuícióra van a szülőnek szüksége. — P. munkája felvilágosítást ad olyan problémákról, melyeket csak gyakorlati nevelés által oldhatunk meg. Gyakran hallani a panaszt, kellő tapasztalatok megszerzése után, „ha a gyermeket még egyszer kellene nevelni, más eljárásokat alkalmaznék.“ A szerző munkájában éppen ezeket a szükséges tapasztalatokat összegezi s a felsorolt gyakorlati esetek a lehetőségek nagy sokaságára adnak konkrét példát.

Dr. Békési Gizella.

KÜLFÖLDI TANÍTÁSI MOZGALMAK.

1. Légvédelem és iskola. A porosz oktatásügyi miniszter rendeletében minden rendű és rangú iskolának kötelességévé teszi, hogy a polgári légvédelmet, az ügy fontosságának megfelelő mértékben, az iskola tantervébe beállítsa. A rendelet a tanítóságot új feladat elé állította és a német tanító és tanáregyesületek szoros együttműködéssel keresték a módokat, hogy a fontos rendelkezésnek minél tökéletesebben megfelelhessenek. Különbféle tanfolyamokon iparkodtak a légvédelem lényegével megismerkedni és az aránylag rövid idő alatt a kérdésnek olyan irodalma keletkezett, ami lehetővé tette,

hogy a tanítóság a tanításhoz szükséges tárgyi ismereteket megszerezhesse. Ez az irodalom nemcsak a tanárok részére gondoskodik a tárgyat ismertető könyvekről, hanem nagy mennyiségben jelentek meg könyvek, amelyek a különféle korú tanulóknak szolgálnak olvasmányul, sőt gondoskodás történt a tanításhoz szükséges szemléltető eszközökről is. A legkiválóbb szakemberek állottak az ügy szolgálatába, így többek között a hallei légvédelmi iskola tanárai kiadtak egy „Luftgefahr und Luftschutz“ című tanulmányt, ebből a következőkben ismertetem a „Geopolitik und Erdkunde“ című tanítási tervezetet.

Probléma: *Milyen Németország helyzete a légvédelem szempontjából?*

A tanítást a következőképpen vezeti be: Az ország a benne élő nép szülőföldje, játéktere, munkahelye, élelmiszerraktára, biztos otthona, végül temetkező helye. Élni akaró nép köteles ezt a teret biztosítani, szükség esetén minden ellenséges támadással szemben megvédeni. Ez a biztonság és a védelem lehetősége nagy mértékben függ az ország tulajdonságaitól és helyzetétől. A helyzet vizsgálata eddig csak szárazföldi vagy tengeri hadseregek szempontjából volt fontos. Újabb időben ehhez ezeknél nem kevésbé fontos tényező járul, a légi haderő. Az ezzel szemben való védelem, a polgári lakosság szempontjából a másik kettőnél fontosabb. Miért? A légi haderővel szemben minden geográfiai fogalom megváltozott. Megszűntek a távolságok, a természetes határok, tengerek, folyóvizek, hegyek megszűntek védelmi tényezők lenni. A terep hullámlása nem rontja a hadi színtér áttekintését, sőt hegyi vonulatok, vizek, folyása, amelyek eddig bizonyos mértékben védelmül szolgáltak, most az ellenséges repülőnek tesznek szolgálatot azzal, hogy irányt jeleznek nekik.

Ezek után rátér arra a kérdésre, hogy melyek azok a tényezők, melyek valamely országra nézve a légvédelem szempontjából fontosak és milyen Németország helyzete.

1. Milyen Németországnak más országokhoz viszonyított fekvése?

Németországot fekvésénél fogva Európa szívének lehet tekinteni. A tanuló rajzoljanak a térképen Berlin központtal Madridig vont sugárral kört, ez a kör Moszkvát is magában foglalja. Állapítsák meg a tanuló a határországokat! Németországot a háború előtt 8 ország határolta, most 12, ha figyelembe vesszük azokat az országokat is, melyeket csak keskeny földcsáv vagy tenger-sáv választ el Németországtól, akkor 15 határállammal kell számolni. Németországra nézve a központi fekvés nagy előnyöket jelent. Németország nemcsak a nemzetközi vasútközeledésnek központja, de központja a nemzetközi légi közlekedésnek is. Európában a berlini repülőtéren fordul meg a legtöbb repülőgép, innét egy nap alatt 12 állam fővárosa érhető el. De éppen ezért repülőttámadások szempontjából Németország Európa leginkább veszélyeztetett helye. Egy óra alatt minden német város elérhető a szomszédos repülőterekről és Németország szomszédainak 15.000 repülőgépe van. Mit jelentenek ezek az adatok a légvédelem szempontjából?

2. Milyen Németország alakja?

Védelmi szempontból kedvezőbb egy ország határa, ha köralakú, mint Románia vagy Svájc határa. Kedvező Franciaország vagy Spanyolország határának tömbformája is. Nagyon kedvezőtlen védelmi szempontból Német-

ország szagatott, a versaillesi szerződésben bevágásokkal is veszélyeztetett határa. A lengyel korridor Keletporoszországot olyan szigetté tette, amely komoly esetben teljesen védhetetlen. Lengyelország, mint ék nyomul be az ország testébe és így Berlint 160 km-nyire megközelíti. Csehszlovákia is bekelődik Németország testébe és a fővárost 180 km-nyire közelíti meg.

A tanulók figyeljék meg Németország többi határát, melyek védettek és melyek védtelenek? Mit jelent az a védelem szempontjából, hogy a német határ hossza 7470 km, ebből 5550 km szárazföld és 1920 km tengeri határ.

3. Telepedési viszonyok.

Egy ország légi támadások által való sebezhetőségének fokmérője a település sűrűsége. A ritka népsűrűségű terület nem olyan veszélyes, mint a tömöttebb sűrűségű terület. Oroszországban 20 lakó esik 1 km² területre. Franciaországban 76 és Németországban 141. Ahol a terület gazdag természeti kincsekben, ott az emberek jobban sűrűsödnek. Németország nagy városai is túlszűfoltak. Míg pl. Londonban 7.8 lakó jut egy épületre, Párizsban 35, addig Berlinben 75. A tanulók nyilatkozzanak, mit jelent ez a sűrűség légi támadás esetén!

4. Milyen Németország felszínének alakulata?

Valamely ország hegyei, vizei, vasúti vonalai, országútjai az ellenséges repülőgépek kitűnő irányítói lehetnek. Németország helyzete ebből a szempontból is igen veszélyes. A középhegyek jellemző formájukkal pontosan felismerhető területekre osztják az országot. A frank és thüringiai erdők Csehszlovákiából pontosan az ország szívébe mutatják az útát. A folyók, a nagy tóterületek, valamint a határerdőségek irányuknál fogva jó iránymutatók. Vasúti vonalai is a legfontosabb települési területekre mutatják az útát.

5. Hol vannak Németország legfontosabb gazdasági területei?

A legtöbb nyersanyag a határterületeken található, ennek következtében itt keletkeztek a legfontosabb ipari és kereskedelmi központok is. A német nehézipar nyersanyaga oly közel fekszik a határhoz, hogy ellenséges repülőgépek egy óránál kevesebb idő alatt elérhetik. A tanulók végezzenek a térképen méréseket és számítsák ki, hogy egyes területek mennyi idő alatt érhetők el a szomszéd állam repülő tereiről.

A német irodalomból fölemlítem a következőket:

A) Tanulók részére.

a) *Dr. Knipfer und Erich Hampe: Der zivile Luftschutz. Berlin. 1935.* Tárgyalja a légvédelem összes kérdéseit, a világháborúban szerzett tapasztalattól a legmodernebb légi fegyverek hatásáig. Tárgyalja a légi háború nemzetközi rendezését, a világ légi fegyverkezését, támadási eszközöket és azok hatását, védelmi eszközöket, a polgári légvédelmet, építési ügyeket, szervezkedést stb.

b) *Otto Teetzmann: Der Luftschutzleitfaden für alle.* Értékes gyakorlati útmutatásokat tartalmaz.

c) *Willy Baehr: Luftschutz und Schule. Langensalza. 1934.*

d) *E. Winter: Aufgabensammlung für Volksschulen. Frankfurt a. M. 1934.* Légvédelmi feladatok tárgykörök szerint csoportosítva. A tanításnak igen jó szolgálatot tehet.

e) *Die Schule im Dienste des Luftschutzes. Zirkel Verlag Berlin. 1935.*

f) *W. Morgner: Schulversuche zum Luftschutz. Leipzig. 1935.* 41 gondosan kiválasztott, egyszerű eszközökkel a középiskola alsó osztályaiban elvégezhető kísérlet.

g) *Petzold-Scharf: Versuche zum Luftschutz. Teubner. 1935.* A középiskola felső osztályai részére felhasználható kísérletek a légzésre, ártalmas gázok és az azokkal szemben való védekezésre, robbanó anyagok és azok hatására, gyújtó anyagok és azok ellen való védelemre. A kísérletek a természet-tudományokat tanító tanárnak alkalmat adnak, hogy a légvédelmi kémiát szemléletesebben taníthassa.

h) *W. Kintoff: Schulversuche zur Chemie der Kampfstoffe. Berlin. 1935.* A középiskolák felső osztályaiban felhasználható 82 kísérlet gyújtó anyagok, mérges gázok, megfelelő lélegzés, gázmaskok használatára vonatkozólag és 59 kísérlet egyéb harci mérgekre vonatkozólag.

B) *Tanulók részére.*

a) *v. Mutius: Selbstschutz im Luftschutz. Verlag der deutschen Arbeitsfront.* A füzet ára 15 Pfenning. Terjedelmesen kimeríti a polgárság tudnivalóit a légvédelemre vonatkozólag. Sok rajz közvetíti a megértést.

b) *Dr. Winter: Luftschutz tut Not. Berlin.* A füzet ára 20 Pfenning.

c) *Georg Eich Griesbach: Lost wird Luftschutzhausewart. Leipzig. 1936.*

C) *Szemléltető eszközök.*

a) *Vogel: Die Karte spricht. Breslau.*

b) *Die Sirene. Zeitschrift mit den Mitteilungen des Reichs-Luftschutzbundes.* Kéthetenként megjelenő folyóirat ára 20 Pfg. Ajánlják az iskoláknak, mert kitűnő vetítésre alkalmas képeket hoz. A folyóirat rovatai: német tájak, fenyegetett német kultúrjavarok, más országok légi fegyverkezése, más államok légi védelme, légi védelem nálunk.

2. A tanítóképzés az európai államokban. A háború előtt a tanítóképzés általában szemináriumokban történt. A szemináriumok a középiskolák felső tagozatának megfelelő tanítóképző intézetek, melyeknek kettős rendeltetésük van: nyújtják a hiányzó általános műveltséget és emellett a szakszerű kiképzésről is gondoskodnak. Ez a kettős feladat minden középfokú szakiskolának nehezen megoldható problémáját képezi. De különösen nehéz kérdés ez a tanítóképzésben, ahol mindkét irányt teljes mértékben ki kell elégíteni, ha az intézmény jó tanítókat akar az életbe bocsátani. De a szemináriumi tanítóképzésnek az is nagy hátránya, hogy a gyermeknek túl korán kell pályát választania és mivel a 14–15 éves gyermek rendszerint külső okok által kényszerítve választja a tanítói pályát, mivel pedig a szeminárium zsákutcába vezet, a választáson később akkor se lehet változtatni, ha az illető nem alkalmas a tanítói pályára.

A világháború után minden állam népoktatásának, valamint tanítóképzésének emelésére törekedett. Az újítások lényege mindenütt az volt, hogy elválasszák a szakképzést az általános műveléstől és hogy a pályaválasztás idejét magasabb korhatárra tolják ki. A reformált tanítóképzés a szakképzést csak akkor kezdi meg, amikor az általános műveltség már bizonyos fokú befejezettséghez jutott. A tanítóképzés mind általánosabban kialakuló iránya a főiskolai képzés felé tör.

Az európai országokban kialakult sokféle tanítóképzésben négy forma különböztethető meg: a germán, a román, az angol és a tanítóképzés keleti formája.

A) Kétségtelen, hogy az európai országok közül a legmagasabb fokon a *német tanítóképzés* áll. Bár a német birodalom oktatásügye nem egységes, de kevés kivétellel az egész birodalomban a népiskolai tanítónak a középiskola elvégzése után, valamilyen főiskolán kell megszereznie szakképzését. Általában tehát az érettségi bizonyítvány a föltétele a szakképzésnek, mely 4–8 szemeszterre terjedő főiskolai jellegű intézetben történik. Ez a főiskola, vagy valamely egyetem, vagy pedig külön erre a célra szervezett pedagógiai akadémia. Poroszországban a tanítóképzés 2 éves pedagógiai akadémián történik, ahol az ilyen akadémiák száma már 15 volt, de 1932-ben 10 akadémiát bezűntettek. Szászországban érettségi után 3 évig tart a szakképzés vagy a lipcsei egyetemen, vagy a drezdai főiskolán. Egyedül Bajorországban folyik a képzés 6 évfolyamú szemináriumban, ahova 8 elemi vagy 4 középiskola elvégzése után léphetnek a tanulók.

A germán országokban *Austriát* kivéve a német forma van kialakulóban. Az osztrák kormány nem fogadja el a német formát, hanem a meglévő intézeteket fejleszti tovább. Igazi tanítóegyeniségeket csak akkor lehet nevelni, ha a tanulók hosszabb időn át ezen hivatás gondolatával vannak eltelve. Az osztrák kormány tehát megmarad továbbra is a szemináriumi képzés mellett, de az eddigi négy évfolyamú tanítóképzőket hat évfolyamúvá alakítják át. Az elgondolás szerint az első négy évfolyamban túlnyomóan az általános képzést és ezzel kapcsolatban a tanítói hivatás követelményeibe való bevezetést, a két utolsó évfolyamban pedig a pedagógiai-didaktikai kiképzést szolgálják. A gyakorlati kiképzés a szemináriummal kapcsolatos gyakorló iskolában történik. A szemináriumba csak fölvételi vizsgával vehetőek föl olyanok, akik nyolcesztendőskor iskolakötelezettségüknek eleget tettek. A hatodik évfolyam után a jelöltek leteszik a képesítő vizsgálat írásbeli és szóbeli részét. A képesítő vizsgálatnak gyakorlati része csak két évi tanítói működés után tehető le.

Svájcban nem egységes a tanítóképzés. A legtöbb kantonban az elemi iskola nyolc osztályának elvégzése után négy évfolyamú szemináriumokban történik a tanítóképzés. De vannak egyes középiskolákkal kapcsolatban osztályok, melyek a tanítóképzés szolgálatában állanak. Zürichben és Baselben érettségi után, az egyetemen két év alatt szerzik meg a szükséges szakismereteket.

Svédországban és Norvégiában átmeneti állapotban van a tanítóképzés. Részben négy éves szemináriumokban történik, melyekbe a fölvétel a nyolc elemi iskolai osztály elvégzéséhez van kötve. De megkívánnak még egy előkészítő tanulmányt és fölvételi vizsgát. De vannak két éves főiskolai jellegű képzők is. Ezekbe csak érettségit tett, 19 éves ifjakat vesznek föl.

A germán tanítóképzésben mindenütt fontosnak tartják, hogy a leendő népiskolai tanító a nevelési munkába tökéletesen beleélhesse magát. Ezért mindenütt nagy súlyt helyeznek a gyakorló iskolára, ahol legalább három évet tölt a tanítójelölt.

B) A román országokban sokáig Franciország irányította a tanítóképzést. A világháború után azonban nem fejlesztette tanítóképzését úgy, mint más román állam, különösen Olaszország.

Olaszországban a tanítóképzés mai formája, az olasz fasiszta iskolarendszer megalapítójának Gentilének alkotása. Gentile az olasz lelkületnek megfelelően azt tartotta szükségesnek, hogy a fiatal tanító alapos humanisztikus és történeti kiképzéssel kerüljön ki az életbe. A tanítóképzés 7 évig tart és mindvégig kötelező a latin nyelv és irodalom.

A tanítóképző két tagozatból áll: az első négyosztályú, a felső háromosztályú. Az alsó tagozatba az elemi iskola V. osztályából fölvételi vizsgával léphet be a tanuló. Aki az alsó tagozatot elvégezte, újabb fölvételi vizsgával léphet a felső tagozatba. Az alsó tagozat tárgyai: olasz nyelv, latin nyelv, történelem és földrajz, mennyiségtan, idegen nyelv (német, francia, vagy szerb), rajz, zene és karének, valamely hangszer (fakultatív). A felső tagozat tárgyai: olasz nyelv és irodalom, latin nyelv és irodalom, bölcsészet és neveléstan, történelem, mennyiségtan és fizika, természetrajz, földrajz és egészségügy, zene és karének, rajz, egy hangszer. A hittan külön szerepel az alsó tagozatban heti 2 órán, a felső tagozatban heti 1 órán. Hiányzik a tantervből a testnevelés, mert ezt igen alaposan a balila-szervezet végzi. Ugy az alsó, mint a felső tagozatban együtt tanulnak a fiúk a leányokkal. Gentile szerint a latin oktatás fokozza a nemzeti érzést és öntudatot, a filozófiával együtt pótolja a tanítási gyakorlatot és ezért az olasz tanítóképzőkben nincsen gyakorló iskola. A felső tagozat harmadik évfolyama után írásbeli és szóbeli képesítő vizsgát tartanak. A sikeres vizsgálat segédtanítói állásra képesít, kétévi gyakorlat után gyakorlati vizsgát kell tenni, ennek sikere képesít a rendes tanítói állásra. A tehetséges tanítók részére lehetővé tették, hogy középiskolai tanári oklevelet szerezhessenek. Az oklevél megszerzése után háromévi segédtanárokodás után újabb államvizsgát kell tenni.

Franciaországban még mindig az École normal nevű szemináriumban történik az elemi iskolai tanítóképzés, ahol 3 évi elmélet és megfelelő gyakorlat után megszerzik a tanítói képesítést. A fölvétel a középiskola IV. osztályából történik.

Spanyolországban 1931 óta teljesen főiskolai a tanítóképzés. A fölvétel érettségi bizonyítványhoz kötött, a szakképzés 3 éves pedagógiai akadémiákon történik. A szakvizsga letétele után egy évi gyakorlatot kívánnak. Minden provinciában van ilyen akadémia, Madridban és Barcelonában kettő. A férfiak és nők együtt tanulnak.

Romániában tanítóképzőkben történik a tanítók kiképzése és pedig 7 éven át. A négy osztályú elemi iskola bevégezése után az ú. n. abszolváló vizsgálat letétele után veszik fel a tanulókat, ahol 7 év alatt szereznek tanítói oklevelet. A 7 évből 4 év általános képzésre és 3 év szakképzésre szolgál. A gyakorlati kiképzés a 3 év alatt gyakorló iskolákban történik.

C) *Angliában* a tanítóképzés különféleképpen történik. Az angol törvény nem köti a tanítást képesítéshez, így sok tanító van, kiknek csak középiskolai érettségijük van, minden pedagógiai szakképzés nélkül. A legtöbb tanító a felekezetek által fenntartott két éves képzőt végezte, ezekben a

fölvétel érettségi után történik. Vannak azonban szép számmal olyan tanítók is, akik az egyetemmel kapcsolatos tanítóképzőt végzik.

D) *Csehszlovákiában* 4 éves tanítóképzők vannak és pedig 47 cseh, 10 német, 4 rutén, 2 magyar, 1 lengyel tannyelvvel. A törekvés a főiskolai képzés felé irányul és pedig érettségi után 2 éves pedagógiai akadémiát terveznek.

Jugaszláviában 4 középiskola után 5 éves tanítóképzők vannak, tehát hasonló a magyar tanítóképzéshez.

Lengyelországban 1932-ben szervezték újra a közoktatást, amikor az öt éves tanítóképzőket megszüntették és megszervezték a három éves pedagógiai akadémiákat, ahova a középiskolai érettségi bizonyítvánnyal iratkozhatnak a hallgatók.

Szovjet-Oroszországban az elemi iskola 7 osztálya után 4 éves tanítóképzőkben történik a képzés. A szovjetkormány pár év óta a tanítóképzést megszorította, mert a kommunista tanítási rendszer mellett olyan tanítók kerültek az iskolákhoz, akiknek nemcsak pedagógiai ismeretük hiányzott, de egyébként is teljesen tudatlanok voltak.

3. A nemzetközi Nevelésügyi Hivatal évkönyve. A Népszövetség védnöksége alatt Genfben működő Nemzetközi Nevelésügyi Hivatal (Bureau International d'Education) most adta ki 1936. évre szóló évkönyvét. (Annuaire international de l'education et de l'enseignement 1936.) Az évkönyv 52 tagállam jelentését közli, melyeket az illető államok kultuszminiszterei bocsátottak a hivatal rendelkezésére. A vaskos 476 oldalas könyv az 1934—35. tanévi tanügyi mozgalmakkal foglalkozik és megállapítja, hogy a világ közoktatási mozgalmait a következő jelentések jellemzik:

1. Az egész világot elborító gazdasági krízis óta ez volt az első tanév, mikor az államok közoktatási költségei emelkedtek.

2. Alig van állam, ahol iskolai reformok ne volnának napirenden, ahol ne volna meg az iskolarendszer teljes átalakítására való lázas törekvés.

3. A népoktatásban nagy harc folyik mindenütt az analfabetizmus ellen, a legtöbb helyen a tankötelezettség meghosszabbítására, osztály és tanító szaporításra törekszenek.

4. A legtöbb országban nehézséget okoz a középiskolákba való mértetetlen túdulás.

5. A szakiskoláknál főként a középiskolákhoz való viszony okoz nehézséget.

6. A testnevelés mindenütt túlsúlyra törekszik a szellemi nevelés rovására.

4. Nemzetközi rajzkiállítás és verseny Párisban. A párizsi világkiállítás alkalmával a művészet és rajzoktatás nemzetközi egyesületei nemzetközi kongresszust tartanak. A kongresszus 1937. július 30-tól augusztus 5-ig tart. Ez alkalomból az egyesület felhívja a világ összes rajzoktatóit, hogy vegyenek részt az ott rendezendő versenyen és rajzkiállításon. A kiállítás célja bemutatni az egész világon folyó rajzoktatás különféle irányait, ezzel a nagyközönségben is érdeklődést akarnak kelteni a rajz iránt és a rajzoktatás fejlődését kívánják előmozdítani. A versenyen részt vehetnek az elemi-, közép- és

főiskolák rendes tanulói, minden olyan országból, amely országok a kongresszuson képviseltetik magukat. A versenyre a „Crayons Conté“ francia gyár 100.00 frank pályadíjat ajánlott fel.

A verseny általános föltételei:

A versenyben résztvevők 3 csoportba oszthatnak. Az 1-ső csoportba tartoznak a 7—13 éves tanulók, a 2-ik csoportba a 14—18 évesek és a 3-ik csoportba a 18—24 évesek.

Minden csoport két témából tetszés szerint választhatja a rajz témáját: 1. utcai részlet, vagy utcai jelenet; 2. férfi, vagy nő munka közben.

A rajzokat fehér, vagy színes rajzpapírra fekete, vagy színes rajzpapírra fekete, vagy színes ceruzával kell elkészíteni a következő nagyságokban: z

az 1. csoport: 0.25×0.325 m ($\frac{1}{4}$ nagyságú rajzlap);

a 2. csoport: 0.325×0.50 m ($\frac{1}{2}$ nagyságú rajzlap);

a 3. csoport: 0.50×0.65 m ($\frac{1}{1}$ nagyságú rajzlap).

A rajz tetszés szerint készülhet akár természet után, akár emlékezetből, akár saját elképzelés után. Lehet egyszerű vázlat, vagy teljesen kidolgozott rajz.

Minden rajz hátlapján felírandó: 1. az iskola helye (város, ország), 2. a csoportszám, 3. a tanuló neve és kora, 4. tanár neve.

Minden országból, minden csoport egy-egy tanulója egy heti szabad tartózkodást kap Párizsban. Ezeket a tanulókat minden országban művészekből és rajztanárokból összeállított bizottság jelöli ki és ezen tanulók rajzai kerülnek a párizsi világkiállításra.

A verseny rendezői nemcsak a rajtanitás fejlődését remélik a kiállítástól, hanem igen kiváló nevelő hatást remélnék a különféle országokból összehozott tanulók baráti kapcsolatától is.

5. Nemzetközi Montessori tanítónőképző tanfolyam. A nemzetközi Montessori egyesület védnöksége alatt Londonban 1937. január 25-én tanfolyam kezdődik, melynek célja a tanítónők átképzése, hogy Montessori módszere szerint tudják a gyermekek oktatását ellátni. A tanfolyam, mely június 16-ig tart, Dr. Montessori Mária személyes vezetése alatt működik. A tanfolyamról bővebb felvilágosítást a magyar Montessori iskola igazgatósága ad Budapest I., Krisztina-körút 155. szám.

6. Tanítók, tanárok rossz szokásai. Egy tekintélyes amerikai tudományos folyóirat (Journal of Abnormal and Social Psychology) a tanárok és tanítók rossz szokásaival foglalkozik, amelyek a tanulók figyelmét károsan befolyásolják. A folyóirat 88 különböző rossz katedrai szokást tárgyal. Az ugráló és összefüggésnélküli előadásmód, a beszédnek kézlejtéssel való kísérése, a gesztikulálás a gyermek szemében furcsa, sokszor nevetgélésre készítő szokás és így könnyen elvonja a gyermek figyelmét a lényegtől. Nem kívánatos a túlságosan erős, pattogó hang, sem pedig a nagyon halk, suttogó beszéd, ezek gyorsan kifárasztják a tanuló figyelmét. Ahogy a hangerősségbeli szélsőségek, úgy a hangszínezet egyformasága is fárasztó és hatástalan a tanításban, a beszédet léleknélkülivé, unalmassá teszi. Főlemlíti a folyóirat, hogy

a játék különböző tárgyakkal (szemüveg, óralánc), a fül, az orr, az ajkak fogdosása, a kéz zsebredugása, komikus testtartás, a fej vakarása, sok mozgás és járkálás előadás közben, természetellenes pózok, az asztal csapkodása, kiabálás, rossz viccek beleszövése az előadásba stb., mind károsan befolyásolják a tanítást. De mellőzni kell a csipkedő, gúnyolódó, megszegyenítő megjegyzéseket is, amelyekkel pedig sok tanár megszokásból él. A folyóirat megjegyzi, hogy nem volna különös, ha elvétve egy-egy tanárnál lehetne felfedezni néhány rossz szokást. De a rossz szokások gyakorisága és változatossága komoly megfontolásra int, mert ezekkel a tanár káros hatással van hallgató tanulóira.

7. Állástalan fiatal tanítók foglalkoztatása. A szász népművelési miniszter elrendelte, hogy az olyan fiatal tanítók, akik iskoláknál nincsenek foglalkoztatva, kötelesek legalább $\frac{3}{4}$ évet valamely ipari, vagy kereskedelmi vállalatnál tölteni, ahol megfelelő kiképzésben részesülnek. Ez alól a kötelezettség alól, alaposan indokolt kérvényezés útján, csak a miniszter adhat fölmentést.

8. Spranger Eduárd kiváló német pedagógus elhagyta a berlini egyetemet és Japánba ment, ahol a tokiói egyetemen a japán—német kultúrintézet vezetését vette át.

9. Az állástalan svájci tanítók részére a berni tanítóegyesület munkatáborot létesített, ahol a fiatal tanítók kertészetben és gyümölcstermelésben nyernek alapos kiképzést. A résztvevők teljes ellátáson kívül napi 1 frankot kapnak.

10. Ingyen utazó lengyel deákok, A lengyel államvasutak a múlt évi kísérletek kedvező tapasztalatai alapján az idén már életbeléptették azt a rendszert, hogy a 14 évnél nem idősebb tanuló, ha felnőtt családi tag kíséri, az iskolai szünidő két hónapja alatt az ország minden vasútvonalán ingyen utazhat. A kísérletek bebizonyították, hogy az intézkedés rendkívüli mértékben fellendíti a forgalmat. Ez egyrészt nagy jövedelmet jelent az államvasutaknak, másrészt a gyermek tudásában és látókörében szélesbülésében kamatozik az országnak.

11. A román közoktatásügyi miniszter az összes alárendelt tanügyi hatóságokhoz szigorú rendeletet intézett, amelyben — tekintettel egyes politikai pártok erőszakos cselekedeteire és a külföldi nyugtalan politikai mozgalmakra — megtiltja, hogy *tanulók politikai mozgalmakban részt vegyenek, vagy bármely politikai pártnak tagjai legyenek.* Olyan tanulók, akik e rendelet ellen vétének, az ország összes iskoláiból kiltatnak. A rendelet pontos végrehajtásáért az iskolák igazgatóit teszi felelőssé. A rendelet illetékes körökben nagy feltűnést keltett annál is inkább, mert politikai mozgalmakban való részvétel a tanulók részére eddig is tiltva volt. Ugy vélik, hogy a rendelet összefügg azzal a ténnyel, hogy a román ifjúság élénk részt vesz kommunista mozgalmakban.

12. 60. perces órák a román középiskolákban. A román közoktatásügyi miniszter elrendelte, hogy az összes középiskolák teljes 60 perces órákat tartanak. A rendelet az érdekelt tanári testületekben nagy felzúdulást keltett, mert a 60 perces órák nagyon kifárasztják a tanulót és figyelőképessége már a harmadik órában alaposan megcsappan. A rendelkezés bevezetése, a délelőtti és délutáni tanítással súlyos nehézségeket okoz a tanuló ifjúságnak és tanároknak egyaránt. Az új rendelet következtében a tanuló délelőtt 4 óra 45 percet és délután 2 óra 10 percet tölt az iskolában. Az iskolába menetel és hazamenetel kétszer, olyan tanuló részére, aki félóránnyira lakik az iskolától, naponként 2 órát foglal le. Ehhez hozzávéve a mellőzhetetlen házi feladatok elkészítésére szükséges időt, naponként olyan nagy elfoglaltságot jelent, ami a tanuló testi fejlődésére csak hátrányos lehet. A nehézséget a kisebbségi iskolákban fokozza még az, hogy ezekben az alsó osztályokban heti 3, a felső osztályokban heti 4 órával több elfoglaltságuk van a tanulóknak, mint az állami iskolákban. A hitvallásos iskolák órarendjében az I–IV. osztályokban heti 32, az V. osztályokban heti 33, a VI.-ban heti 34 és a VII–VIII.-ban heti 35 óra szerepel. Ez 60 percével számítva, délelőttre és délutánra felosztva, támadás a fejlődő gyermek szervezete ellen.

13. Testnevelésre képesítő vizsgálatok Jugoszláviában. Jugoszláviában a múlt tanévben tartottak először testnevelésre képesítő vizsgálatot. A miniszter erre a célra külön vizsgáló bizottságot szervezett. A vizsgálatra 52 jelölt jelentkezett, akik közül 10-nek sikerült a vizsgája. 11-et pótvizgára utasítottak, a többi végkép elbukott.

14. Szomorú erdélyi oktatásügyi adatok. Az 1933-i román statisztikai adatok szerint Romániában 261.400 magyar nemzetiségű tanulókban levő gyermek volt. A hitvallásos magyar iskolákba járt ezek közül kerek számban 76.000, tehát a magyar gyermekeknek több mint kétharmad része nem részeseül megfelelő magyar nyelvi oktatásban. Bár a román kormány jelentése szerint Erdély 4295 állami elemi iskolája közül 220 magyar tannyelvvel működik, de hogy ennek mi a jelentősége, mutatja az a tény, hogy a tiszta katolikus székely vármegyében, ahol a román tanügyi statisztika szerint 80 állami elemi iskolába járt tanulóknak 79,7%-a magyar anyanyelvű, még sincsen egyetlen egy magyar tannyelvű állami iskola sem. A statisztika szerint a román állami elemi iskolákba járt 42.750 református, 50.625 katolikus, 5825 unitárius és 4464 evangélikus magyar anyanyelvű tanuló.

1914-től 1932-ig a magyar tannyelvű iskolák száma Erdélyben 1346-tal, az iskolák 64,1%-kal csökkent, addig a román tannyelvű iskolák száma 7286-ról 3878-ra emelkedett, vagyis 42,8%-kal. Jelenleg az a helyzet, hogy míg 766 román lakosra jut egy iskola, addig 1647 magyar lakosra jut egy olyan iskola, ahol korlátozott keretben tanulhatja a gyermek anyanyelvét. Összehasonlításképpen fölemlítem, hogy 1914-ben Erdélyben 1007 lakosra jutott egy román hitvallásos elemi iskola.

A reformátusoknak 13 középfokú iskolájuk van Erdélyben és pedig 5 fiúfőgimnázium, 1 leányfőgimnázium, 3 leánygimnázium, 2 tanítóképző és

2 kereskedelmi iskola. Ezekbe a középiskolákba 2516 tanuló járt a múlt tanévben. 192 tanár tanított és pedig 86 rendes, 64 helyettes és 42 óraadó tanár. A nem rendes tanárok képesítő vizsgálata siralmas eredménnyel járt, amennyiben mindössze 4 helyettes tanárnak sikerült a vizsgálata. A nyugodt munka lehetőségét legjobban akadályozta az új román nyelvvizsga elrendelése. A jelentkező 72 tanár közül 33-at utasítottak vissza.

Az egyházkerület területén 358 református elemi iskola működött 538 tanítóval. 128 iskolának a nyilvánossági joga még elintézetlen, 11 iskola csak évről-évre kap nagynehezen működési engedélyt. A református vallású tan köteles gyermekek száma 70.218, ebből beiskolázatlan maradt 5752. Református iskolákban csak 23.396 gyermek tanult, a többi állami elemi és középiskolákba járt.

A katolikus gyermekek közül 16.648 jár román kath. iskolába, ennek háromszorosa jár román iskolába. 1921-ben Erdélyben 218 katolikus elemi iskola volt, ma már csak 169 van.

Siralmasan szomorú adatok!

Szenes Adolf.

LAPSZEMLE.

Nevelésügyi Szemle. (I. évf. 1937. január hó 1. szám.) Ilyen címen díszes kiállításban új pedagógiai folyóirat indult el Szegedről. A lap szerkesztését *Dr. Kisparti János*, a szegedi tankerület kir. főigazgatójának elnökletével, *Dr. Várkonyi Hildebrand* egyetemi ny. r. tanár és *Dr. Somogyi József* egyetemi m. tanár, főiskolai r. tanár közreműködésével *Dr. Tettamanti Béla* egyetemi m. tanár, gyakorló középiskolai tanár vállalta. A szerkesztőbizottságban szereplő jeles pedagógusok nevei bizonyítják, hogy a folyóirat megjelenésével itt olyan komoly pedagógiai megmozdulásról van szó, amely bizonyára országszerte széleskörű érdeklődést fog kelteni. A folyóirat címének megválasztása pedig azt jelzi, hogy az egész szellemével azért az új feladatokért kíván dolgozni, amelyeket alkotó, tudós miniszterünk: *Dr. Hóman Bálint*, az 1935. évi VI. t.-c.-kel megalkotott tanügyi igazgatás végrehajtási utasításában a nemzeti művelődés egységének alapelvéből, az egységes nemzeti világnézet kialakításának szükséges voltából kiindulva: *az átfogó és egyetemes nemzetnevelési elvek összhangzó érvényesítése érdekében részletesen kifejtett.* Mint a szerkesztő is mondja: folyóiratunk az egyetemes magyar nevelésügyet kívánja szolgálni. Ilyen szempontból tényleg hiányt fog pótolni a lap, mert az, a különböző szakfolyóiratok s sokszor csak egyes pedagógiai alakulatok és egyesületek célkitűzéseit propagáló folyóiratok mellett az egyetemes magyar nevelés- és oktatásügy előbbreviteléért kíván munkálkodni. *Meleg köszöntéssel üdvözljük az új folyóiratot s kívánjuk, hogy annak gazdag szellemi irányításából a magyar nevelésügyre áldás, nemzetünkre boldogság fakadjon.*

A folyóirat első számába *Dr. Imre Sándor: A nevelés alakjai*, *Dr. Somogyi József: A munkaiskola és a régi iskola*, *Dr. Várkonyi Hildebrand:*